AVANTAJELE MEDIERII ÎN RAPORT CU ALTE MODALITĂȚI DE SOLUȚIONARE A CONFLICTELOR CIVILE

Lilian PRUTEAN,
doctorand, Universitatea de Stat din Moldova
Nicolae ROMANDAȘ,
doctor în drept, profesor universitar, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

Mediation is an informal and confidential way for people to resolve disputes with the help of a neutral mediator who is trained to help people discuss their differences. People in disputes who are considering using mediation as a way to resolve their differences often want to know what the process offers. While mediation can not guarantee specific results, there are trends that are characteristic of mediation. Below is a list of some of the benefits of mediation, broadly considered. The mediator does not decide who is right or wrong or issue a decision. Instead, the mediator helps the parties work out their own solutions to problems.

Keywords: *communication, conflict, mediation, dispute resolution, benefits of mediation.*

Ținând cont de faptul că mijloacele tradiționale de soluționare a conflictelor au devenit insuficiente și greu de parcurs, că instanțele sunt sufocate de numărul mare de dosare a căror soluționare finală se poate prelungi pe durata unor ani de zile, iar pronunțarea unei sentințe poate conduce, de cele mai multe ori, la agravarea conflictelor dintre părți și nicidecum la diminuarea acestora, se impune aplicarea unor soluții concrete, alternative la justiție, pentru reducerea costurilor economice și sociale pe care le presupune un proces în derulare. Mai mult decât atât și mai mult decât oricând este necesar a se răspunde și nevoii ce reclamă „o altfel de dreptate".

Astăzi, conflictele devin tot mai numeroase și tot mai complexe, iar clasica rezolvare a acestora nu oferă soluțiile compatibile cu gradul de dezvoltare a societății noastre. Rezolvarea alternativă a conflictelor, în afara sistemului judiciar clasic, a devenit indispensabilă tocmai datorită unui formalism inevitabil ce caracterizează dreptul procesual civil sau penal, formalism ce impune respectarea unor reguli tot mai complexe, fapt ce naște multe inconveniente pentru justițiabil, precum costurile de timp și/sau de bani, iar ca efect în timp, poate deveni generator de stres.

Medierea reprezintă, astfel, o schimbare fundamentală la nivel de mentalitate și constituie un progres major al civilizației prin simplul fapt că permite părților să adopte din nou, în mod liber, propriile decizii, cu ajutorul unei a treia părți neutre, independente și imparțiale atunci când au eșuat în încercarea de a găsi ele însele o soluție pentru încheierea disputei în care sunt implicate.

Conform celei mai des folosite definiții, medierea este arta prin care o persoană specializată în procedura de soluționare alternativă a conflictelor și denumită mediator ajută părțile implicate într-un conflict să transforme respectivul conflict într-o înțelegere.

Din această perspectivă și cu acest obiectiv, mediatorul este cel care ajută părțile aflate în conflict să-și analizeze poziția în cadrul conflictului, să genereze opțiuni, să identifice posibile variante de remediere a situației conflictuale, alegând între opțiunile generate și formulate pornind de la ideea că fiecare persoană are un punct de vedere diferit. Aceasta în condițiile în care, de cele mai multe ori, principala cauză a declanșării unui conflict, fie el juridic sau de orice altă natură, este lipsa unei comunicări coerente menite să atenueze starea conflictuală și să o restabilească pe cea de colaborare, numărul extrem de mare de procese aflate pe rolul instanțelor fiind determinat, în mare măsură de orgolii, dar și de ideea de victimizare. Fiecare parte a unui proces aflat pe rolul instanței se consideră inevitabil o victimă a celeilalte părți, aceasta din urmă fiind considerată sursa tuturor situațiilor negative posibile, iar încrâncenarea cu care părțile luptă pentru obținerea unei hotărâri judecătorești definitive favorabile este determinată, în primul rând, de imaginea pe care o au despre partea adversă, fapt care reprezintă o sursă continuă, permanentă de stres, dezamăgiri și lupte cu un „inamic" mai mult inventat decât real. În toate aceste cazuri, datoria mediatorului este aceea de a face părțile să ajungă la o înțelegere și la un acord reciproc avantajos, recurgând nu doar la pregătirea și experiența profesională, ci și la abilitățile și calitățile sale de comunicator, adaptate în funcție de părțile cu care intră în contact și de personalitățile acestora. Prima sarcină majoră a mediatorului este aceea de a identifica așteptările fiecarei părți și de a încerca să le aducă la un punct convergent, precum și de a descoperi temerile părților pentru a le putea înlătura pe cele nefundamentate sau false prin facilitarea dialogului.

Cu toate că, în întreaga lume, medierea este o practică bine definită de peste 20 de ani, în Republica Moldova,

Legea nr. 134 cu privire la mediere a fost adoptată în iunie 2007. Actul normativ prevede dreptul de a beneficia de serviciile unui mediator plătit de stat, în cazul medierii în cauzele penale de la 1 ianuarie 2009.

Medierea, instituție modernă în statul de drept, poate contribui substanțial la degrevarea instanțelor de judecată de acele dosare ce pot fi rezolvate prin metode auxiliare justiției – metode amiabile. Mai mult decât atât, ea poate readuce dialogul în societate; poate aduce o schimbare în sistemul de valori actual. Or, pentru împlinirea acestui deziderat este necesar ca această procedură să fie cunoscută de tot mai mulți actori sociali. Se impune o promovare asiduă ce ar aduce multe beneficii societății moldovenești, beneficii pe care le vom evidenția și noi, în cele ce urmează: medierea ca modalitate de soluționare a disputelor pe cale amiabilă aduce oamenii impreună pentru a-și rezolva neînțelegerile cu ajutorul unui profesionist: mediatorul. Acesta facilitează comunicarea dintre părți și le ajută să negocieze pentru a se ajunge la soluția **optimă dorită și acceptată.**

Medierea este o cale alternativă de rezolvare a disputelor în afara instanței de judecată care are multe **avantaje:**

1. Este un proces **simplu și accesibil.** Pentru procedura medierii se optează de buna voie, se alege mediatorul în mod liber, se decide asupra ședintelor de mediere de comun acord. Documentele medierii – de la cererea de solicitare și până la acordul de mediere – sunt clare, la obiect. Din procedura medierii se poate ieși oricând se constată oportunitatea unei alte alegeri.

2. Medierea se concentrează pe **nevoile părților** aflate în impas, analizând cauzele problemei și căutând soluțiile care satisfac cel mai bine interesele. Soluția la care se ajunge în acordul de mediere este întotdeauna mulțumitoare și acceptată de părți.

3. Medierea privește în **viitor,** găsind **soluții oportune** la problemele părților și ajutând la păstrarea unei **relații amiabile.**

În instanță, oamenii se învrăjbesc și mai mult; prin procedurile de judecată se cer dovezi, martori, scoaterea a ceea ce este cel mai rău la suprafață, reiterarea problemelor și adâncirea prăpastiei dintre părțile care-și vor pierde respectul și încrederea în relația deteriorată, astfel, iremediabil. Soluția dată prin hotărârea judecatorească este întotdeauna favorabilă numai unei singure părți, cealaltă parte va pierde în final definitiv și irevocabil. Medierea rezolvă problema elegant, ajutând părțile să câstige ambele. Soluția este de tip câstig-câstig sau succes-succes.

4. Medierea nu intimidează ca și instanța de judecată. Medierea este **flexibilă,** respectă **confidențialitatea** părților. Cu **respectarea strictă a legii** în vigoare, medierea este o procedură ce permite părților să-și stabilească singure amănuntele necesare ajungerii la un acord. Zilele ședințelor de mediere, timpul necesar unei ședințe, numarul ședințelor, timpul aferent fiecărei părți, multe alte aspecte pot fi hotărâte în funcție de dorința părților spre deosebire de procedurile rigide din instanța de judecată.

5. Rezolvarea **rapidă** a problemei se poate număra printre avantajele majore ale medierii.

Timpul pierdut prin instanțe cu completarea actelor, cererilor, depunerea probelor, plus timpul pierdut de martorii părților, plus orele irosite la avocați pentru a pregăti numeroasele înfățișări în fața judecătorilor, plus timpul în care ne simțim rău din cauza nervilor și a epuizării, plus timpul în care gândim cu ură la partea adversară ne dă o sumă uriașă a unui timp total irosit. Medierea salvează tot acest timp în favoarea folosirii lui într-o maniera plăcută.

6. Costurile sunt mici. Taxele judiciare de timbru se recuperează ca urmare a ajungerii la un acord prin mediere.

7. Disputa ne învrajbește. Instanța ne încrâncenează. Medierea ne ajută în vederea **înțelegerii.** Medierea ajută oamenii să fie mai buni chiar cu ei înșiși, precizând oportunitățile mai clar și întotdeauna cu eficiența dorită.

Medierea poate ajuta și acolo unde alte proceduri sunt limitate de anumite precizări legislative.

BIBLIOGRAFIE

1. Grant, W., *Rezolvarea conflictelor,* București: Ed. Polirom, 1998.
2. Petelean, A., *Medierea – metodă de soluționare a situațiilor conflictuale,* București: Ed. Polirom, 2004.